

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 200-01/16-5/
Ljubljana, 16. marca 2016

Državni svet Republike Slovenije je na 38. seji 16. 3. 2016, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, in 47/13), sprejel naslednje

M n e n j e

k Srednjeročnemu obrambnemu programu Republike Slovenije 2016–2020

Državni svet **se je seznanil** s srednjeročnim programom.

Srednjeročni obrambni program Republike Slovenije 2016–2020 (v nadaljevanju: srednjeročni program) določa ključne usmeritve delovanja in razvoja obrambnega sistema RS v obdobju 2016–2020. Predstavlja podlago za proračunsko načrtovanje in izdelavo poslovnih načrtov Ministrstva za obrambo in Slovenske vojske, pri čemer zagotavlja zvezo med nacionalnim obrambnim načrtovanjem in obrambnim načrtovanjem v NATU in EU. S tem sta neločljivo povezani tudi dinamika in uspešnost uresničevanja strateških interesov in ciljev, ki jih je država sprejela na področju nacionalne varnosti in obrambe ter izhajajo iz Resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, Obrambne strategije Republike Slovenije, Resolucije o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do 2025 (v nadaljevanju: ReSDPRO SV 2025) ter strateških dokumentov NATO in EU. Slovenska obrambna politika bo usmerjena v uresničevanje obrambnih interesov in ciljev države glede na sodelovanje v obrambnih projektih OZN, NATO, EU in OVSE in sodelovanja z zavezniškimi, partnerskimi in prijateljskimi državami, največji poudarek pa bo na misijah v JV Evropi. Razvoj vojaških zmogljivosti bo prednostno usmerjen v izboljšanje zmogljivosti za bojevanje in zmogljivosti za bojno podporo, prednostno bodo razvijali pehotne zmogljivosti in zmogljivosti specialnih sil. Za bojno delovanje bo kot najvišja enota Slovenske vojske oblikovana brigadna bojna skupina. Na področju zmogljivosti za bojno podporo se bodo razvijale zmogljivosti ognjene podpore, letalstva, inženirstva, vojaške policije, pomorstva, vojaške obveščevalne zmogljivosti in zmogljivosti za kibernetško delovanje. Glede na situacijo v Evropi in svetu se bo Slovenija v srednjeročnem obdobju soočala s potrebo po obsežnem angažiranju Policije in Civilne zaščite pri obvladovanju migrantskih tokov, ki presegajo njune zmogljivosti. Za to bo nujna podpora Slovenske vojske, ki v mirnodobni sestavi nima na voljo dovolj sil. Izvedeni bodo ukrepi za povečanje prostovoljne pogodbene rezerve leta 2016, ki bo lahko prevzela določene redne naloge stalne sestave Slovenske vojske. Ob koncu srednjeročnega obdobja je želja, da bi bil obseg Slovenske vojske do 9.100 pripadnikov, od tega 7.600 stalne in

1.500 rezervne sestave (sedaj 900). Vsi načrti pa so odvisni od zagotavljanja primernih finančnih sredstev. V času izvajanja srednjeročnega programa še ne bo prišlo do ključnih sprememb v krepitvi najzahtevnejših obrambnih zmogljivosti. Padanje deleža obrambnih izdatkov v BDP se bo leta 2017 ustavilo pri 0,91 odstotka, v letih 2018–2020 pa se bo delež obrambnih izdatkov v BDP postopno povečeval do 1,03 odstotka BDP. V povprečju se bodo obrambni izdatki od leta 2017 medletno povečali za okoli 35 milijonov evrov in bodo leta 2020 dosegli 478 milijonov evrov, kar je 104 milijone evrov več kot leta 2017. Stroški za investicije v modernizacijo obrambnih zmogljivosti bodo v obdobju 2016–2018 še vedno neuravnoteženi, 2018 naj bi dosegli štiri odstotke v strukturi obrambnih izdatkov. V letih 2019 in 2020 se bo ta delež povečal na 9 oziroma 15 odstotkov. V 2016 se pripravlja predlog sprememb in dopolnitev Zakona o obrambi in Zakona o službi v Slovenski vojski, prav tako pa bo 2016 izveden strateški pregled obrambe, ugotovitve in ukrepi pa bodo predstavljali podlago za oblikovanje skupne vizije nadaljnega razvoja in modernizacije obrambnega sistema kot izhodišča za dopolnitev ReSDPRO SV.

Državni svet je v okviru razprave podal stališča do različnih vidikov razvoja Slovenske vojske v prihodnje. Državni svet je izpostavil vprašanje razmerja med častniki in vojaki v Slovenski vojski, v primerjavi z NATO strukturo in vojskami v drugih državah. Predstavnik Ministrstva za obrambo je pojasnil, da razmerje med častniškim kadrom in vojaki v Slovenski vojski res ni zadovoljivo, trenutno razmerje je 1 : 1,5 : 2 (častnik : podčastnik : vojak), razmerje v NATO strukturi je 1 : 2 : 5 (častnik : podčastnik : vojak). Opozoril je, da gre za rezultat razvoja Slovenske vojske, ki izhaja iz Teritorialne obrambe, ob tej spremembi se je veliko častnikov in podčastnikov profesionaliziralo, medtem, ko to za vojake ne velja v takšni meri. Predstavnik Ministrstva za obrambo je priznal, da tudi po zaključku srednjeročnega programa, torej po 2020, razmerje še ne bo na nivoju NATO. Težava Slovenske vojske je tudi v njeni majhnosti, pri čemer pa mora opravljati vse obveznosti kot večje vojske - tudi v okviru mednarodnih dejavnosti. Posebej je bilo izpostavljeno, da je Ministrstvo za obrambo dosledno izvajalo kadrovske načrte Vlade in so zato v zadnjih letih znižali število uradniškega kadra za 30 odstotkov in tudi v prihodnje je v načrtu zmanjševanje števila uradniških mest.

Državni svet je v povezavi z neugodnim razmerjem med vojaki in častniki opozoril na težavo pri pridobivanju mladih za vojaški poklic, kar je tudi posledica porušenega plačnega razmerja in slabo plačanih nižjih delovnih mest v Slovenski vojski. V tem okviru je bilo opozorjeno na sistem nagrajevanja v Slovenski vojski in postavljeno vprašanje, ali je sistem nagrajevanja pravilno zastavljen ali pa bi ga bilo treba nadgraditi. Državni svet je izpostavil še morebitni dodatni razlog za pomanjkanje motivacije mladih za vključitev v vojaško službo. Slovenska vojska je slabše opremljena – tudi zaradi nezadostnih investicij vanjo – in zato mladi v njej ne vidijo dovolj izzivov s področja novih tehnologij in inovacij ter možnosti za napredovanje in izobraževanje, ki bi jim kasneje na drugih delovnih mestih lahko prišlo prav.

Posebno poglavje so v sistemu Slovenske vojske vojaki po 45. letu, ko ne morejo biti več poklicni vojaki. Glede na to omejitev se v prihodnjih letih pričakuje velik odliv vojakov. Državni svet je izpostavil vprašanje, kako bo država poskrbela za njihovo nadaljnjo delovno pot, saj gre za ljudi, ki so skozi sistem usposabljanja pridobili znanje in izkušnje, ki bi jih država lahko uporabila na drugih delovnih mestih. Med drugim je bilo predlagano, da bi imeli vojaki v tem primeru prednost pri zaposlitvi na

druga delovna mesta v javnem sektorju. Ministrstvo za obrambo je poudarilo, da se zavedajo problematike in jo skupaj z Ministrstvom za javno upravo rešujejo. Zaenkrat je bilo 23 primerov vojakov, s katerimi so prekinili delovno razmerje. V skoraj vseh primerih je Ministrstvo za obrambo uspelo urediti ustrezne premestitve znotraj javnega sektorja. Z Ministrstvom za javno upravo se usklajuje Zakon o javnih uslužbencih, da bi poklicni vojaki lahko brez javnega razpisa prešli na drugo delovno mesto. Prav tako se iščejo rešitve na področju sistema plač, saj se sedaj dogaja, da se vojakom ob prehodu na drugo delovno mesto ne upoštevajo napredovanja v Slovenski vojski in se jim zato zniža plača. Predstavnik Ministrstva za obrambo je poudaril, da na ministrstvu iščejo tudi druge rešitve, saj ne želijo nikogar pustiti v negotovi socialni situaciji, hkrati pa je priznal, da takšen sistem zaposlitev vojakov tudi otežuje vzpostavljanje hierarhičnega modela vojske z boljšimi razmerji med vojaki in častniki. Pogodbe o novih zaposlitvah se zdaj podpisujejo za 5 ali 10 let. Zavedajo se, da morajo sistemske rešitve najti najkasneje do 2019–2020, ko bo treba zaradi dosežene starosti na druga delovna mesta premestiti večje število vojakov.

Vojaki in častniki so kadri s specifičnimi znanji, vendar bi bila po mnenju Državnega sveta njihova prezaposlitev lažje izvedljiva, če bi njihovo izobraževanje potekalo znotraj običajnega šolskega sistema in bi jim bile priznane kvalifikacije, kar bi bilo izjemno pomembno pri prenehanju pogodbe z vojsko. Predstavnik Ministrstva za obrambo je poudaril, da je del znanja vezan na vojaško usposabljanje in ta del ne prinese civilnih kvalifikacij. Z izobraževalnimi ustanovami so poskušali skleniti dogovore za programe, ki bi potekali znotraj njih in bi bili priznani kot civilna izobrazbena stopnja, vendar do dogovora ni prišlo, ker je število vojakov, ki bi se izobraževali v teh programih, za civilne ustanove premajhno. Tukaj pride do izraza majhno število vojakov in zato vseh tujih modelov rešitev v naš sistem ni mogoče prenesti.

Državni svet je opozoril, da je v srednjeročnem programu velik poudarek na krepitvi obrambnih sil s pomočjo povečanega števila prostovoljne pogodbene rezerve, ki bi prevzela tudi določene redne naloge stalne profesionalne sestave Slovenske vojske. V dokumentih je zapisano, da naj bi se ta sestava pomlajevala, kar pa ne gre skupaj z načrti, da naj bi del profesionalnih vojakov po 45. letu prešel tudi v pogodbeno sestavo. Državni svet je izrazil pričakovanja, da so tokrat vsi načrti finančno pretehtani in da bo na razpolago dovolj sredstev, ki bodo omogočala uresničitev nalog na področju krepitve redne sestave in prostovoljne sestave Slovenske vojske.

Državni svet je opozoril, da je bil odziv prostovoljne sestave ob zadnjem pozivu (migrantska kriza) izjemno slab, zato so državi svetniki izrazili določen dvom v uresničitev načrtov, o bistvenem povečanju prostovoljne pogodbene rezerve, kot so zastavljeni s srednjeročnim programom. Predstavnik Ministrstva za obrambo je priznal, da je bil odziv res relativno slab, vendar je za to več objektivnih razlogov. Zaradi varčevanja trenutna prostovoljna sestava že leta ni imela usposabljanj, kar je bil za mnoge posameznike eden glavnih motivov, da so vztrajali v rezervni prostovoljni sestavi, o pogodbi so se morali posamezniki odločati na hitro, česar mnogi niso mogli storiti zaradi negotovosti, kaj bo z njihovo službo po koncu dela v Slovenski vojski, in podobno.

Državni svet se je strinjal, da bo treba v zvezi z vsemi odprtimi vprašanji in dilemami, kako razvijati Slovensko vojsko, tudi v luči predlogov sprememb in dopolnitev Zakona o obrambi in Zakona o službi v Slovenski vojski opraviti pregled vseh idej, jih preučiti, preveriti in ovrednotiti, tudi v skladu s finančnimi možnostmi države in šele nato sprejeti odločitve. Ponovno se pojavljajo razprave o naborniškem sistemu, doslej se je zdelo, da je naborniški sistem zaključena tema. Poraja se vprašanje, ali pogodbeno rezervo preurediti v drugo prostovoljno strukturo ali vanjo vpoklicati samo tiste, ki jih to res zanima. V vsakem primeru jih je treba stalno usposabljeni in biti z njimi v stiku. V javnosti so se pojavili tudi drugi predlogi (narodna garda ...). Ministrstvo za obrambo je opozorilo še na t. i. strateško rezervo, ki šteje okvirno 25.000 vojakov, ki bi jo bilo treba upoštevati v razpravah o povečanju prostovoljne pogodbene rezerve. Vendar je tudi v primeru strateške sestave veliko odvisno od financ, saj je treba tudi te vojake usposabljeni in opremiti.

Državni svet je opozoril na naše obveznosti do mednarodnih organizacij, v katere smo vstopili prostovoljno in mora biti zato izvajanje srednjeročnega programa korak naprej k sanaciji stanja na področju izvajanja investicijskih in operativnih programov. V tem pogledu je zato zaskrbljujoče, da sta po srednjeročnem programu kar dve tretjini investicijskih sredstev razpoložljivih šele na koncu srednjeročnega obdobja 2019–2020, kar daje slutiti, da program ne bo izveden v celoti in bodo obveznosti ponovno preložene na naslednji srednjeročni program.

Mitja Bervar, mag. manag.
predsednik